

tes som en afgjort Sag, at det, atter nu at vedtage Forslaget, kun er noget reent Formelt, og at det dermed gaaer os som dem, der træde Møllen: vi træde og træde, men vi male kun Bind, og det har jeg ikke Lyft til bestaa dig at være med til, om jeg ogsaa gjør det en enkelt Gang. Dette Billede med Trædemøllen har derfor for mig en saadan Vægt, at jeg ikke troer at burde bidrage Mit til, at Folketilinget skal sætte sig i denne Stilling. Jeg skal villigt indrømme, at der er endnu en anden Betragtning, der tillige gjør mig betænkelig med Hensyn til de Udsigter, der kunne være til, at Landsthinget vil give sin Stemme til Forslaget, og det er den, at Expropriationen her foreslaaes anvendt i en meget stor Udstrækning, i en Udstrækning, som jeg tilstaaer man idetmindste her i vort Land ikke hidtil har seet anvendt, selv i Forhold, der have været Gjenstand for lignende særlige Bestemmelser fra Lovgivningsmagtens Side. Jeg troer nu, at selv om man siger, at Ingens Ret bliver krænkert — og jeg for mit Bedkommende er overbevist om, at dette virkeligt er Tilfældet — er der dog Noget, hvortil der maa tages Hensyn, og det et stærkt Hensyn, og det er den offentlige Mening. Det er urigtigt at gjøre et Skridt, hvis et saadant i Almindelighed i den offentlige Mening skulde blive opfattet som et Indgreb i Rogens Rettighed, og det, hvad enten den offentlige Mening i saa Henseende maatte have Ret eller ikke. Det er et Hensyn, som Lovgivningsmagten bør og skal tage ved saadanne Forholdsregler. Og er det nu ikke, som om denne Sag virkelig synes ligesom forladt af den offentlige Mening, i alt Fald dette Lovforslag? Er det ikke saa, at der trækker sig i Almindelighed ligesom Flere og Flere tilbage derved? Grunden til dette skal jeg ikke her nærmere indlade mig paa at drøfte. Jeg skal ikke indlade mig paa at undersøge, om det maaskee især skulde have sin Grund deri, at de, der ivrigt have virket for denne Sags Ordning, maaskee have begaaet Misgreb, idet de, der have overtaget sig denne Sags Gjennemførelse, have stillet sig til andre Samsundsclasser og andre Samsundsforhold paa en saadan Maade, at den Uvillie, som denne særlige Stilling har frembragt, er kom-

men til at hvile ogsaa paa denne Sag. Jeg skal, som sagt, lade dette være uafgjort og aldeles henstille det til de ærede Herrers egen Overbetelse. Vi stude, at, saa ofte dette Spørgsmaal kommer frem, er der Endeel, der tage Ordet derfor og sige: „Det er godt, at det kommer frem, det kan bringes til Udførelse;“ men vi see ogsaa, at i Virkeligheden forlade de Sagen; thi der kan gaae Uger, Maaneder, Halvaar hen, uden at der røres ved den selv af dem, der ere ivrigst derfor. De kunne beskylde Modstanderne for, at de ere vankelmødige; men selv lægge de bedst deres Vankelmødighed for Dagen ved selv i lang Tid ikke at berøre Sagen. Om den staaer paa Dagsordenen eller ikke, er Noget, som i lang Tid bliver betragtet som en ligegyldig Sag. Og have ikke selv de Mænd, som have paataget sig denne Sags Ordning, i Virkeligheden — jeg tør ikke sige: heelt, men — halvt ogsaa forladt Sagen? Jeg kan idetmindste ikke paa anden Maade forklare mig, at de paa eengang ere optraadte paa en saadan særlig Maade i politisk Retning, at de paa eengang have heiset det skandinaviske Banner ved Siden af Bøndervennerbanneret, optaget dybt indgribende politiske Spørgsmaal og sammenblandet dem med Spørgsmaalet om Afsløsningen af Fæsteforholdet. Er det ikke, som om de sølte, at Grunden ved denne Sags Ordning begyndte at svigte under Fødderne paa dem, og de derfor søge at gribe i Beiret efter høie Formaal, selv om disse Formaal skulde antage en lustig Stikkelse? Har ikke den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Kreds (S. A. Hansen), selv aflagt et Vidnesbyrd i saa Henseende? Han jagde, at Amtsraadene interesserede sig ikke for Sagen; i Amtsraadene var der ingen Godseiere; i alt Fald ingen Majoritet af Godseiere, men de godsherlige Ansøuelser havde Fleertallet i Amtsraadene. Have vi da ikke her et Vidnesbyrd af ham selv om, at den Sag, han saa levende interesserede sig for, i disse Repræsentationer er forladt af dem, der ikke selv ere Godseiere, men som staae udenfor Forholdet? Det foreskommer mig idetmindste saa. Jeg indrømmer villigt, at det beroer paa en individuel Ansøuelse, og jeg paastaar ikke, at Alle maae op-